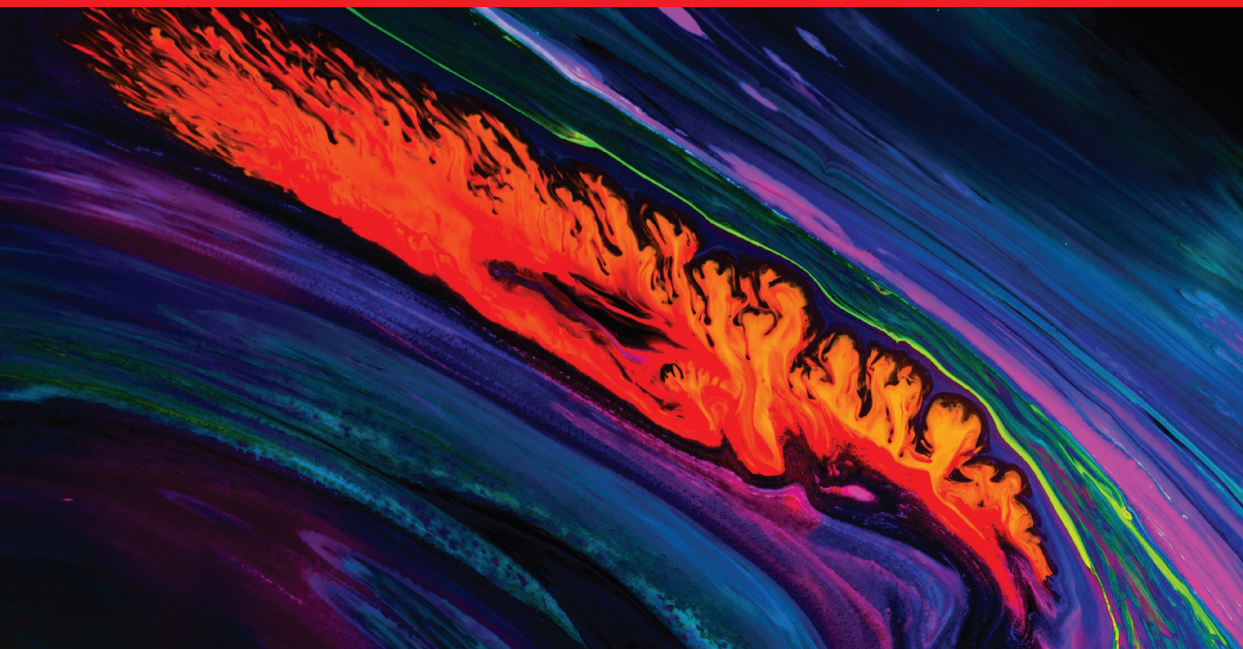

WordPress 5

U CELOSTI

Karol Król

Izgradite lepe veb sajtove bogate funkcijama „od nule“

WordPress 5

U CELOSTI

Karol Król

 komputer
biblioteka

Packt>

Izdavač:

Obalskih radnika 4a, Beograd

Tel: 011/2520272

e-mail: kombib@gmail.com

internet: www.kombib.rs

Urednik: Mihailo J. Šolajić

Za izdavača, direktor:

Mihailo J. Šolajić

Autor: Karol Król

Prevod: Slavica Prudkov

Lektura: Miloš Jevtović

Slog: Zvonko Aleksić

Znak Kompjuter biblioteke:

Miloš Milosavljević

Štampa: „Pekograf“, Zemun

Tiraž: 500

Godina izdanja: 2019.

Broj knjige: 514

Izdanje: Prvo

ISBN: 978-86-7310-537-6

WordPress 5 Complete

Seventh Edition

Karol Król

ISBN 978-1-78953-201-2

Copyright © 2019 Packt Publishing

All right reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage retrieval system, without permission from the Publisher.

Autorizovani prevod sa engleskog jezika edicije u izdanju „Packt Publishing“, Copyright © 2019.

Sva prava zadržana. Nije dozvoljeno da nijedan deo ove knjige bude reprodukovano ili snimljen na bilo koji način ili bilo kojim sredstvom, elektronskim ili mehaničkim, uključujući fotokopiranje, snimanje ili drugi sistem presnimavanja informacija, bez dozvole izdavača.

Zaštitni znaci

Kompjuter Biblioteka i „Packt Publishing“ su pokušali da u ovoj knjizi razgraniče sve zaštitne oznake od opisnih termina, prateći stil isticanja oznaka velikim slovima.

Autor i izdavač su učinili velike napore u pripremi ove knjige, čiji je sadržaj zasnovan na poslednjem (dostupnom) izdanju softvera. Delovi rukopisa su možda zasnovani na predizdanju softvera dobijenog od strane proizvođača. Autor i izdavač ne daju nikakve garancije u pogledu kompletnosti ili tačnosti navoda iz ove knjige, niti prihvataju ikakvu odgovornost za performanse ili gubitke, odnosno oštećenja nastala kao direktna ili indirektna posledica korišćenja informacija iz ove knjige.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд,
се добија на захтев

O AUTORU

Karol Krol je WordPress programer, profesionalni bloger i pisac. On je gradio svoju ekspertizu u WordPressu od svoje mladosti na Silesian University of Technology u Poljskoj, gde je magistrirao MSc u računarskim naukama. Na početku svoje karijere je radio kao honorarni programer nekoliko godina. Kasnije je odlučio da se fokusira na popularizaciju WordPressa, kao odličnog rešenja za sve projekte zasnovane na Vebu, i posvetio se razvoju svoje karijere pisca. Njegovi članci su objavljivani na brojnim veb sajtovima, kao što su About.com, MarketingProfs.com, SmashingMagazine.com, Adobe.com, CodeinWP.com i NIO.tips.

Zahvaljujem se svima u „Packtu“ za naš zajednički rad i što su omogućili da ova knjiga postane stvarnost, svima koji su me podržavali tokom realizacije ovog projekta i WordPress timu za izgradnju i stalno poboljšanje ove neverovatne alatke.

O RECENZENTIMA

Olivier Pons je iskusan programer koji već dugo kreira veb sajtove. On je profesor u Francuskoj na univerzitetu University of Sciences of Aix-en-Provence, u CESI-u i u tri druge institucije, gde predaje Python, Django, napredni JavaScript, nginx, Apache i Linux. Napustio je 2011. godine posao PHP programera da bi se fokusirao na svoju kompaniju HQF Development. Sada pokreće veliki broj veb sajtova. Veoma lako ćete pronaći njegov razvojni blog ako u pretragu unesete „Olivier Pons“. Kreira Unity MCQ aplikaciju za mobilne uređaje, koja funkcioniše zajedno sa Django veb sajtom. Takođe pomaže velikim kompanijama i CTO-ima u donošenju najboljih odluka za njihove veb projekte.

Zahvaljujem se mojoj porodici i prijateljima na njihovoj beskonačnoj podršci, „Packt Publishing“, koji poseduje neverovatnu kolekciju video snimaka, bez kojih ništa od ovoga ne bi bilo moguće, autoru knjige što je stvorio veoma koristan vodič za WordPress korisnike i Pragatiju Shukli što mi je pružio mogućnost da izvršim recenziju ove odlične knjige.

Rakhitha Nimesh Ratnayake je honorarni veb programer, pisac i entuzijasta otvorenog koda. Ima više od devet godina iskustva u programiranju WordPress aplikacija i dodatnih modula. On razvija prvoklasne WordPress dodatne module za individualne klijente i za CodeCanyon tržište. User Profiles Made Easy i WP Private Content Pro su najpopularniji dodatni moduli koje je razvio. Rakhitha je osnivač WPExpertDevelopera, gde deli svoje najnovije WordPress dodatne module. „Building Impressive Presentations withImpress.js“ je bila njegova prva knjiga, a autor je i prva tri izdanja knjige „WordPress Web Application Development“ – obe knjige je izdao „Packt“. Voli da čita knjige i da provodi slobodno vreme sa svojom porodicom.

„PACKT“ TRAŽI AUTORE KAO ŠTO STE VI

Ako ste zainteresovani da postanete autor za „Packt“, posetite stranicu authors.packtpub.com i prijavite se što pre. Saradujemo sa hiljadama programera i tehničkih profesionalaca da bismo im pomogli da podele svoje mišljenje sa globalnom tehničkom zajednicom. Možete da podnete osnovnu prijavu, da se prijavite za specifičnu temu za koju tražimo autore ili da pošaljete neke svoje ideje za nova izdanja.

Kratak sadržaj

DEO 1

WordPress 7

POGLAVLJE 1

Uvod u WordPress 9

POGLAVLJE 2

Početak rada u WordPressu 25

POGLAVLJE 3

Kreiranje sadržaja bloga 55

POGLAVLJE 4

Stranice, medija fajlovi i importovanje/eksportovanje sadržaja 109

DEO 2

Prilagođavanje WordPressa 129

POGLAVLJE 5

Dodatni moduli – šta su oni i zašto su nam potrebni 131

POGLAVLJE 6

Zaštita WordPress veb sajta 157

POGLAVLJE 7

Biranje i instaliranje tema 179

POGLAVLJE 8	
Prilagođavanje izgleda/dizajna veb sajta	199
POGLAVLJE 9	
Kreiranje teme	227
POGLAVLJE 10	
Integracija društvenih medija, podkasting i HTTPS.....	289
POGLAVLJE 11	
Kreiranje dodatnih modula, vidžeta i predstavljanje REST API-a.....	309
DEO 3	
Veb sajtovi koji nisu namenjeni za blogove	353
POGLAVLJE 12	
Kreiranje veb sajta koji nije namenjen za blogove, prvi deo (osnove)	355
POGLAVLJE 13	
Kreiranje veb sajta koji nije namenjen za blogove, drugi deo (veb sajtovi e-trgovine i prilagođeni elementi sadržaja)	371
INDEKS	405

Sadržaj

Uvod	1
DEO 1	
WordPress	7
POGLAVLJE 1	
Uvod u WordPress	9
Uvod u WordPress.....	10
Za šta je dobar WordPress?	11
Početak putovanja – šta je blog?	12
Razumevanje uobičajenih termina	12
Post	13
Kategorije i oznake.....	13
Komentari	13
Teme	14
Dodatni moduli.....	14
Vidžeti	14
Meniji.....	15
Stranica	15
Početna stranica	15
Korisnici	15
Zašto izabrati WordPress?	16
Ko treba da koristi WordPress?	16
Upoznavanje WordPress familije	17
WordPress detaljno – funkcije	17
Naučite više	19
Naučite više korišćenjem online WordPress resursa.....	19
Budite uvek „u toku“ korišćenjem WordPress vesti	19
Razumevanje Codexa	20
Dobijanje podrške od drugih korisnika	21
Upotreba direktorijuma tema i dodatnih modula.....	22
Rezime	23

POGLAVLJE 2**Početak rada u WordPressu 25**

Izgradnja WordPress veb sajta – počnite ovde.....	26
Dva sveta WordPressa – razlika između WordPress.com i WordPress.org sajtova.....	26
Prednosti i mane	27
Koji verziju da upotrebite.....	28
Preuzimanje i instaliranje WordPressa.....	29
Instaliranje WordPressa pomoću veb hosta.....	29
Kako da izaberete veb host za WordPress	29
Proces instalacije.....	29
Ručno instaliranje WordPressa.....	32
Priprema okruženja	33
Preuzimanje WordPressa.....	33
Slanje fajlova	34
Finaliziranje podešavanja na ekranu WordPressa.....	36
Naučite više	40
Instaliranje WordPressa pomoću skripta za automatsku instalaciju	40
Panel wp-admin	44
Menjanje osnovnih informacija o blogu.....	48
Vraćanje izgubljene lozinke	51
Dobijanje Gravatara	52
Rezime	53

POGLAVLJE 3**Kreiranje sadržaja bloga 55**

Konvencije WordPress panela za administraciju	55
Lista stavki	56
Objavljivanje na blogu.....	58
Dodavanje jednostavnog posta	58
Upotreba editora sadržaja zasnovanog na bloku.....	59
Razumevanje interfejsa editora	60
Kreiranje prvog posta bloga.....	62
Poravnanje blokova i izgradnja rasporeda posta	68
Uobičajene opcije posta.....	70
Kategorije i oznake	70
Slike u postovima	73
Kontrolisanje podrazumevanih veličina slike	78
Editovanje poslate slike	80
Video i drugi medija fajlovi u postovima.....	82
Upotreba editora zasnovanog na blokovima, nasuprot editora koda	85
Uvod i osnovni sadržaj	87
Radne verzije, članci na čekanju i vremenske oznake	88
Napredne opcije za postove	91
Odlomci	92
Diskusija.....	93
Upotreba verzija posta	94

Menjanje autora posta	97
Zaštita sadržaja.....	98
Stalna veza posta.....	99
Diskusija na blogu – komentari	100
Dodavanje komentara	100
Podešavanja Discussion	101
Podešavanja za slanje, obaveštenja i uređivanje.....	101
Kada da uređujete komentar ili da primenite metod crne liste	104
Podešavanja prikaza avatara.....	105
Uređivanje komentara	105
Dodavanje kategorija i upravljanje njima.....	107
Rezime	108

POGLAVLJE 4

Stranice, medija fajlovi i importovanje/eksportovanje sadržaja 109

Stranice.....	110
Dodavanje stranice.....	110
Parent Page	111
Order.....	111
Upravljanje stranicama	112
Podešavanje početne stranice	112
Kreiranje rezervisane početne stranice	113
Omogućavanje prilagođene početne stranice.....	113
Prilagođavanje početne stranice	114
Medija biblioteka	119
Kreiranje galerije slika.....	121
Biranje posta ili stranice	121
Dodavanje slika u galeriju	122
Importovanje/eksportovanje sadržaja.....	125
Importovanje sadržaja	126
Eksportovanje sadržaja	128
Rezime	128

DEO 2

Prilagođavanje WordPressa 129

POGLAVLJE 5

Dodatni moduli – šta su oni i zašto su nam potrebni 131

Analiza dodatnih modula – šta su oni?.....	131
Zašto da koristite dodatne module.....	132
Gde da nabavite dodatne module?.....	132
Pronalaženje novih dodatnih modula.....	134
Instaliranje dodatnog modula – kako da to uradite	134
Automatska instalacija.....	135
Ručno instaliranje dodatnog modula.....	138
Šta da uradite nakon instalacije dodatnog modula	139

Paket dodatnih modula koje morate da imate	140
Kreiranje rezervne kopije	140
Uključivanje Google Analyticsa	143
Keširanje	144
Optimizacija pretraživača	146
Integriranje društvenih medija	147
Jetpack	150
Spem komentar	152
Upotreba dodatnog modula Akismet	153
Rezime	156

POGLAVLJE 6

Zaštita WordPress veb sajta 157

Principi bezbednosti WordPressa	158
Najbolja praksa za bezbednost WordPressa	158
Upotreba jakih lozinki	158
Održavanje ažurnog WordPressa	159
Održavanje ažurne teme i ažurnih dodatnih modula	160
Izbegavajte instaliranje nepotrebnih dodatnih modula	161
Instaliranje SSL-a	162
Dodatni moduli za zaštitu i koje od njih da upotrebite	162
SSL dodatni modul	163
Dodatni modul za opštu zaštitu	164
Ostali dodatni moduli koje treba da razmotrite	167
Podešavanje bezbednih korisničkih naloga	168
Korisničke uloge i mogućnosti	168
Administrator	169
Urednik	169
Autor	171
Saradnik	172
Pretplatnik	173
Upravljanje korisničkim nalogima	173
Omogućavanje korisnicima da se samostalno registruju	176
Rezime	178

POGLAVLJE 7

Biranje i instaliranje tema 179

Pronalaženje tema	180
WordPress Theme Directory	180
Glavni tipovi tema	183
Pronalaženje tema	184
Faktori koje treba da razmotrite kada birate temu	186
Struktura teme	186
Faktori koje treba da razmotrite kada birate temu	187
Namena teme	187
Licenciranje teme	190

Koristite samo ažurne teme	190
Prilagodljive teme	191
Teme sa prilagodljivom strukturom	191
Podrška, pregledi i dokumentacija	191
Instaliranje i menjanje tema	192
Dodavanje teme iz wp-admin panela	192
Preuzimanje, izdvajanje i slanje	195
Rezime	198

POGLAVLJE 8

Prilagođavanje izgleda/dizajna veb sajta 199

Meniji	199
Dodavanje menija.....	200
Prikazivanje menija	204
Vidžeti	205
WordPress Customizer.....	208
Identitet sajta.....	211
Boje	212
Medija fajl zaglavlja	213
Pozadina.....	215
Vidžeti	218
Podešavanja početne stranice ili statička početna stranica	218
Dodatni CSS	220
Raspoređivanje promena dizajna	221
Prikazi Customizera	222
Optimizacija za mobilne uređaje i upotreba AMP-a	222
Kako da omogućite AMP u WordPressu	223
Rezime	226

POGLAVLJE 9

Kreiranje teme 227

Podešavanje vašeg dizajna	228
Dizajniranje teme da bude prilagođena WordPressu.....	228
Tri načina kreiranja teme	230
Izgradnja teme „od temelja“	230
Izgradnja teme pomoću strukture tema.....	230
Izgradnja teme upotrebom početne teme	231
Konvertovanje dizajna u kod	232
Ispitivanje HTML strukture	232
Ispitivanje CSS-a	234
Konvertovanje HTML-a u temu	239
Kreiranje direktorijuma teme	240
Dodeljivanje naziva direktorijumu i kreiranje rezervne kopije fajlova.....	240
Pripremanje važnih fajlova	240
Dodavanje snimka ekrana teme	241
Kreiranje snimka ekrana.....	242
Slanje direktorijuma	242

Aktiviranje teme.....	242
Kako da kreirate osnovni WordPress sadržaj	243
Fajl functions.php	244
Oznaka<head>.....	247
Zaglavlje i fusnota.....	248
Bočna traka	250
Glavna kolona – petlja	251
Kreiranje fajlova šablona	
unutar teme	256
Razumevanje strukture WordPress teme	257
Rastavljanje	257
Fajl header.php	257
Fajl footer.php	258
Fajl sidebar.php.....	259
Četiri fajla šablona.....	259
Šablon arhive.....	260
Šablon za prikaz jednog posta	261
Šablon stranice	263
Generisane klase za telo stranice i post	265
Drugi WordPress šabloni	266
Kreiranje i upotreba prilagođenog	
šablona stranice	267
Tema prilagođena za vidžete	274
Vraćanje u bočnu traku	274
Upotreba fajla functions.php	275
Dodavanje vidžeta.....	276
Dodatne opcije vidžetiziranja.....	277
Uključivanje menija u temu	277
Kreirajte temu koja je editabilna	
u WordPress Customizeru	278
Kreiranje podređene teme	283
Kreiranje novog direktorijuma teme	284
Kreiranje liste stilova	284
Upotreba podređene teme	285
Deljenje teme	286
Rezime	288

POGLAVLJE 10

Integracija društvenih medija, podkasting i HTTPS..... 289

Integrisanje društvenih medija.....	290
Prilagođavanje bloga za društvene medije.....	290
Podešavanje dugmadi za deljenje na društvenim medijima	290
Podešavanje integracije API-a društvenih mreža.....	291
Podešavanje automatske distribucije sadržaja	
na društvenim mrežama.....	293
Podešavanje praćenja metrika društvenih medija	297
Podkasting	298
Kreiranje podkasta.....	299

Snimanje.....	299
Kreiranje posta	300
Dodatni moduli za podkasting	301
Upotreba servisa za besplatno hostovanje audio fajlova	302
HTTPS – šta, zašto i kako?	303
Šta je HTTPS?	304
Zašto je HTTPS važan za moderni WordPress sajt?.....	305
Kako da podesite HTTPS.....	305
Rezime	307

POGLAVLJE 11

Kreiranje dodatnih modula, vidžeta i predstavljanje REST API-a..... 309

Dodatni moduli	310
Izgradnja dodatnog modula „od nule“	310
Zahtevi koda dodatnog modula	311
Osnovni dodatni modul – dodavanje ikonica linkova.....	311
Imenovanje i organizovanje fajlova dodatnog modula.....	312
Pisanje glavnih funkcija dodatnog modula.....	314
Dodavanje „udica“ u dodatni modul.....	315
Isprobavanje dodatnog modula.....	318
Dodavanje administratorske stranice.....	318
Dodavanje funkcija stranice za upravljanje	319
Modifikovanje funkcije <code>doctype_styles_new_regex()</code>	322
Dodavanje „udica“	322
Isprobavanje dodatnog modula.....	323
Testiranje dodatnog modula.....	324
Dodatni modul sa pristupom bazi podataka – snimanje tražene reči	325
Uspostavljanje komunikacije dodatnog modula	
sa bazom podataka	326
Dodavanje funkcija stranice za upravljanje	327
Isprobavanje dodatnog modula.....	328
Izgradnja dodatnog modula za editor	
zasnovan na blokovima.....	330
Naučite više	333
Vidžeti	333
Prilagođeni tag cloud vidžet.....	334
Imenovanje vidžeta	334
Struktura vidžeta	335
Uvodna funkcija vidžeta	336
Funkcija obrasca vidžeta	337
Funkcija snimanja vidžeta.....	339
Funkcija štampanja vidžeta.....	339
Prilagođeni stilovi vidžeta	340
Pokretanje i povezivanje vidžeta.....	341
Isprobavanje vidžeta	342
Povezivanje vidžeta sa postojećim dodatnim modulom	343

Shortcodeovi.....	344
Shortcodeovi i način na koji funkcionišu	344
Tipovi shortcodeova	344
Kreiranje jednostavnog shortcodea	345
WordPress REST API.....	347
Šta je REST API?.....	348
Zašto se upotrebljava WordPress REST API?	348
Kako da počnete upotrebu REST API-a?	348
Kreiranje dodatnog modula koji koristi REST API.....	349
Rezime	351

DEO 3

Veb sajtovi koji nisu namenjeni za blogove 353

POGLAVLJE 12

Kreiranje veb sajta koji nije namenjen za blogove, prvi deo (osnove) .. 355

Zadaci koje morate da izvršite	357
Statički veb sajtovi.....	357
Proces	358
Kreiranje početne stranice	359
Kreiranje razumljivih menija	359
Korporativni ili poslovni veb sajtovi	360
Biranje jednostavne teme	360
Elementi brendiranja	361
Dobra navigacija	362
Prilagođena početna stranica	364
Klizač (opciono)	365
Jednostranični veb sajtovi.....	365
Biranje jednostranične teme.....	367
Elementi brendiranja.....	368
Slike visokog kvaliteta	368
Rezime	370

POGLAVLJE 13

Kreiranje veb sajta koji nije namenjen za blogove, drugi deo (veb sajtovi e-trgovine i prilagođeni elementi sadržaja) 371

Prodavnice e-trgovine	372
Da li je WordPress dobra platforma za prodavnicu e-trgovine?.....	372
Nabavka dobrog dodatnog modula e-trgovine	372
Instalacija dodatnog modula i početna postavka	373
Podešavanje glavnih stranica prodavnice.....	374
Lokacija prodavnice	375
Isporuka i plaćanje	376
Prilagođavanje dizajna prodavnice	377
Dodavanje proizvoda	378

Statistika – narudžbine, kuponi i izveštaji	382
Video blogovi i foto blogovi	384
Istraživanje tema za video i foto sajtove.....	385
Preuzimanje dodatnih modula za video i foto blogove	386
Društvene mreže.....	387
Instaliranje društvene mreže	388
Dizajniranje društvene mreže	389
Proširenje funkcionalnosti	390
Predstavljanje prilagođenih tipova postova	390
Registracija novog tipa posta	391
Dodavanje oznaka	392
Dodavanje poruka	393
Kreiranje fajlova šablona knjige.....	394
Registracija i upotreba prilagođene klasifikacije	400
Prilagođavanje prikaza administratorskog panela	403
Rezime	404
INDEKS	405

UVOD

„WordPress 5 u celosti (sedmo izdanje)“ provešće vas kroz kompletan proces izgradnje potpuno funkcionalnog WordPress sajta „od nule“. „Putovanje“ teče od učenja kako da instalirate WordPress do najnaprednijih tema, kao što su kreiranje sopstvenih tema, pisanje dodatnih modula i izgradnja veb sajtova koji nisu namenjeni za blogove. Veoma je važno da možete sve ovo da uradite bez velikog napora. Štaviše, kada se uvežbate, moći ćete da pokrenete nove WordPress sajtove u roku od nekoliko minuta (to nije metafora, već istina).

Ova knjiga će vas voditi korak-po-korak – u njoj je objašnjeno sve što treba da znate o WordPressu. Prvo ćemo preuzeti i instalirati osnovu WordPressa; naučićete kako da izaberete tačna podešavanja koja garantuju „glatko“ iskustvo i za vas i za posetioce sajta. Ipak, u ovoj knjizi ćemo vas naučiti sve o funkcionalnostima upravljanja sadržajem za sajt, od postova i stranica do kategorija i oznaka, pa sve do medija fajlova, menija, slika, galerija, zaštite, administracije, korisničkih profila i tako dalje. Zatim ćete otkriti šta su dodatni moduli i teme i kako da ih efikasno koristite. Na kraju ćete naučiti kako da kreirate sopstvene teme i dodatne module da biste poboljšali uopštenu funkcionalnost vašeg veb sajta. Kada stignete do kraja knjige, imaćete znanje potrebno za izgradnju profesionalnog WordPress sajta „od nule“.

ZA KOGA JE OVA KNJIGA

Ova knjiga je vodič za WordPress za početnike i one korisnike koji već imaju malo naprednije znanje o WordPressu. Ako ste novi u svetu blogovanja i želite da kreirate sopstveni blog ili veb sajt na jednostavan i jasan način, onda je ova knjiga za vas. Ona je takođe namenjena za korisnike koji žele da nauče da prilagode i prošire mogućnosti WordPress veb sajta. Nije vam potrebno detaljno poznavanje programiranja ili veb programiranja. Svaki korisnik će moći da upotrebi ovu knjigu da bi kreirao impresivan veb sajt.

ŠTA OBUHVATA OVA KNJIGA

U Poglavlju 1, „Uvod u WordPress“, opisano je šta WordPress čini odličnim softverom za pokretanje veb sajta (bez obzira da li je to blog ili ne). WordPress sadrži prvoklasne funkcije i toliko je fleksibilan da pomoću njega stvarno možete da uradite sve što želite. Pored toga, WordPress je jednostavan za upotrebu i nisu vam potrebne specijalne veštine ili prethodno iskustvo da biste ga upotrebili. I na kraju, ali ne i najmanje važno, besplatan je!

U Poglavlju 2, „Početak rada u WordPressu“, naučićete kako da instalirate WordPress na udaljenom serveru i promenite osnovna standardna podešavanja za blog.

U Poglavlju 3, „Kreiranje sadržaja bloga“, saznaćete sve što treba da znate u vezi dodavanja sadržaja na blog i upravljanja tim sadržajem. Opisaćemo kako se pišu prvi postovi i kako se koriste kategorije, oznake i komentari.

U Poglavlju 4, „Stranice, medija fajlovi i importovanje/eksportovanje sadržaja“, istražićemo sve tipove sadržaja koje WordPress može da obradi. Moći ćete da kreirate statične stranice koje nisu deo stalnog bloga, da dodate različite tipove medija fajlova u postove i da kreirate privlačne galerije za prikaz fotografija i drugih slika.

U Poglavlju 5, „Dodatni moduli – šta su oni i zašto su nam potrebni“, opisano je šta su dodatni moduli, zašto se upotrebljavaju, gde možete da ih nabavite i kako da saznate kada se novi i korisni dodatni moduli objave u zajednici.

U Poglavlju 6, „Zaštita WordPress veb sajta“, predstavljena je tema bezbednosti veb sajta i objašnjeno je kako je bezbednost povezana sa WordPressom. Čak i ako je WordPress prilično bezbedan, učenje principa vas može poštediti velikih nevolja.

U Poglavlju 7, „Biranje i instaliranje tema“, naučićete kako da upravljate osnovnim izgledom WordPress veb sajta. Takođe ćete naučiti gde da pronađete teme, zašto su one korisne i kako da implementirate nove teme u WordPress veb sajt.

U Poglavlju 8, „Prilagođavanje izgleda/dizajna veb sajta“, istražićete kako da upravljate vidžetima i navigacionim menijima i kako da koristite osnovne funkcije prilagođavanja rasporeda za dalje poboljšanje mogućnosti celog veb sajta. Takođe je opisan WordPress Customizer, koji je interfejs, jednostavan za upotrebu, a omogućava da prilagodite izgled teme i način kako će se ona izvršavati.

U Poglavlju 9, „Kreiranje sopstvene teme“, objašnjeno je kako se kreira sopstvena tema. Koristeći najosnovnije HTML i CSS mogućnosti, možete da kreirate dizajn i da ga pretvorite u potpuno funkcionalnu WordPress temu.

U Poglavlju 10, „Integrisanje društvenih medija, podkasting i HTTPS“, istražićete integraciju društvenih medija, potkasting i HTTPS, koji govore o zaštiti veb sajta dodavanjem dodatnog nivoa enkripcije u komunikaciju između pretraživača i veb sajta.

U Poglavlju 11, „Kreiranje dodatnih modula, vidžeta i predstavljanje REST API-a“, naučićete sve o kreiranju dodatnih modula i vidžeta: kako da strukturirate PHP fajlove, gde da

postavite funkcije i kako da upotrebite kopče. Takođe ćete naučiti da dodajete stranice za upravljanje i izgradite vidžete koje pokreće dodatni modul.

U Poglavlju 12, „Kreiranje veb sajta koji nije namenjen za blogove, prvi deo (osnove)“, istražićete beskrajne mogućnosti WordPressa za pokretanje različitih vrsta veb sajtova. Osim toga, upoznaćete prvu grupu veb sajtova koji nisu namenjeni za blogove, uz detaljan opis kako da ih izgradite u standardnoj WordPress instalaciji.

U Poglavlju 13, „Kreiranje veb sajta koji nije namenjen za blogove, drugi deo (veb sajtovi za elektronsku trgovinu i prilagođeni elementi sadržaja)“, opisani su dodatni tipovi veb sajtova koji nisu namenjeni za blogove i predstavljeni su neki tehnički aspekti izgradnje tih sajtova.

Da biste dobili maksimum iz ove knjige:

Da biste mogli da pratite primere u ovoj knjizi, potrebni su vam:

- ▣ računar
- ▣ veb pretraživač
- ▣ editor za tekst
- ▣ FTP softver

Možete da upotrebite editor za tekst koji ističe kod (kao što su Coda, TextMate, HTMLKit i tako dalje), ali običan editor za tekst je sve što je potrebno. Možda ćete želeći da pokrenete lokalnu kopiju WordPressa na računaru - u tom slučaju treba da instalirate server, kao što su Apache ili MySQL (mada i WAMP, XAMPP i MAMP mogu sve to da urade za vas). Međutim, to nije potrebno, jer sve možete da uradite na daljinu.

PREUZIMANJE FAJLOVA SA PRIMERIMA KODA

Fajlove sa primerima koda za ovu knjigu možete da preuzmete sa stranice knjige na našem sajtu: <http://bit.ly/2Ho2SVp>

Kod za knjigu: <http://bit.ly/2F3MS7B>

Kolorne slike iz knjige: <http://bit.ly/2W0ePEf>

Kada je fajl preuzet, raspakujte ili ekstrahirajte direktorijum, koristeći najnoviju verziju:

- ▣ WinRAR/7-Zip za Windows
- ▣ Zipeg/iZip/UnRarX za Mac
- ▣ 7-Zip/PeaZip za Linux

Upotrebljene konvencije

Postoji veliki broj konvencija teksta koje su upotrebljene u ovoj knjizi.

CodeInText - Ukazuje na reči koda u tekstu, nazive tabele baze podataka, nazive direktorijuma, nazive fajlova, ekstenzije fajlova, nazive putanje, skraćene URL-ove, korisnički unos i Twitter postove. Evo i primera: „Ako instalirate WordPress na lokalni server, obavezno postavite WordPress fajlove u odgovarajući **webroot** direktorijum na računaru.“

Blok koda je prikazan na sledeći način:

```
.site-footer {  
    float: right;  
    padding: 20px;  
}
```

Zadebljana slova - Ukazuje na novi termin, važnu reč ili reči koje vidite na ekranu. Na primer, reči u menijima ili okvirima za dijalog prikazane su u tekstu zadebljanim slovima. Evo i primera: „Sada kliknite na **Install WordPress**.“

Napomene ili važna obaveštenja prikazani su ovako.

Saveti i trikovi su prikazani ovako.

POVRATNE INFORMACIJE

Povratne informacije od naših čitalaca su uvek dobrodošle.

Osnovne povratne informacije - Ako imate bilo kakva pitanja o bilo kom aspektu ove knjige, pošaljite nam e-mail na adresu customercare@packtpub.com i napišite naslov knjige.

Štamparske greške - Iako smo preduzeli sve mere da bismo obezbedili tačnost sadržaja, greške su moguće. Ako pronađete neku grešku u ovoj knjizi, bili bismo zahvalni ako biste nam to prijavili. Posetite stranicu <http://www.packt.com/submit-errata>, izaberite knjigu, kliknite na link Errata Submission Form i unesite detalje.

Piraterija - Ako na Internetu pronađete ilegalnu kopiju naših knjiga, u bilo kojoj formi, molimo vas da nas o tome obavestite i da nam pošaljete adresu lokacije ili naziv veb sajta. Kontaktirajte sa nama na adresi copyright@packt.com i pošaljite nam link ka sumnjivom materijalu.

Ako ste zainteresovani da postanete autor - Ako postoji tema za koju ste specijalizovani i zainteresovani ste da pišete ili saradujete na nekoj od knjiga, pogledajte vodič za autore na adresi authors.packtpub.com

RECENZIJA

Kada pročitate i upotrebite ovu knjigu, zašto ne biste napisali vaše mišljenje o njoj na sajtu sa kojeg ste je poručili? Potencijalni čitaoci tada mogu da upotrebe vašu ocenu da bi se odlučili o kupovini, mi u „Packtu“ možemo da saznamo šta mislite o našim proizvodima, a naši autori mogu da dobiju povratne informacije o svojoj knjizi. Hvala!

Više informacija o „Packtu“ naći ćete na sajtu packt.com.

Deo 1

WordPress

U Delu 1 ove knjige obuhvaćeno je sve što treba, kao početnik, da znate o WordPressu. Ovo je vaš WordPress 101.

U ovom delu obuhvaćena su sledeća poglavlja:

- Poglavlje 1, „Uvod u WordPress“
- Poglavlje 2, „Početak rada u WordPressu“
- Poglavlje 3, „Kreiranje sadržaja bloga“
- Poglavlje 4, „Stranice, medija fajlovi i importovanje/eksportovanje sadržaja“

1

Uvod u WordPress

Kako napraviti veb sajt? Ovo je pitanje koje mnogo ljudi postavlja u današnje vreme. U stvari, verovatno je jedno od glavnih pitanja koje postavljate ako ste vlasnik nekog preduzeća. Međutim, *kreiranje veb sajta* ne zavisi samo od toga da li ste vlasnik preduzeća.

U današnje vreme, usuđujem se reći, svako treba da razmisli o obezbeđenju veb sajta. U prošlosti jedini način da imamo veb sajt je bio ili da angažujemo profesionalca koji će nam ga izgraditi ili je trebalo da naučimo veb tehnologije i programiranje, a zatim sami da izgradimo veb sajt. Danas, postoji više opcija ako želite da istovremeno brzo izgradite veb sajt i da se uverite da je *prvoklasnog* kvaliteta.

Najbolja opcija od svih je upotreba WordPressa. U suštini, WordPress je veb aplikacija otvorenog koda koju možete da upotrebite za kreiranje i održavanje modernog veb sajta. U vreme pisanja ove knjige od svih veb sajtova više od 30 odsto se pokreće na WordPressu. Jednostavno rečeno, pomoću WordPressa svako može da izgradi lep veb sajt, uz malo truda, a zatim da ga veoma brzo učini dostupnim široj javnosti. Pogledajte neke od prednosti upotrebe WordPressa:

- Ne treba da angažujete tim programera i/ili dizajnera.
- Ne treba da učite napredni PHP.
- Ne treba da imate stručno znanje o računarima.
- Možete da kreirate visokokvalitetni veb sajt sa skoro neograničenim mogućnostima proširenja.

U današnje vreme svako ima dobar razlog da poseduje veb sajt, ne samo velike kompanije. Individualci, porodice, frilanseri ili mala/nezavisna preduzeća mogu da imaju prednosti od veb sajta. Međutim, istovremeno većina ljudi nema finansijske resurse za angažovanje kompanije za veb programiranje ili honorarnog veb programera za kreiranje veb sajta. U tom slučaju „u igru“ ulazi WordPress. WordPress je besplatan, jednostavan za upotrebu i uključuje odlične funkcije. Pošto je WordPress veb aplikacija, ne treba da bude instaliran na kućnom PC-ju, ili Mac računaru ili bilo kojoj drugoj mašini koja je pod vašom kontrolom. Može da se nalazi na serveru (vrsta računara) koji pripada veb-hosting kompaniji. Originalno, WordPress je bila aplikacija namenjena za pokretanje blogova. Međutim, razvila se u potpuno opremljeni **sistem za upravljanje sadržajem (CMS)**. Ako ne znate šta je blog, ne brinite - saznaćete kasnije u ovom poglavlju.

U ovoj knjizi ćemo opisati svaki važan korak za razumevanje kako WordPress funkcioniše i šta možete da uradite pomoću njega. Učićete o osnovnoj upotrebi WordPressa, konfiguraciji, proširenju veb sajta pomoću tema i dodatnih modula i tako dalje. U ovom poglavlju ćemo istražiti:

- razloge zbog kojih ćete želeti da izaberete WordPress za pokretanje veb sajta
- odlične prednosti WordPressa
- online resurse za WordPress
- neke od korisnih funkcija u najnovijim verzijama WordPressa

UVOD U WORDPRESS

WordPress je CMS **otvorenog koda**, što znači da je izvorni kod sistema dostupan sa licencom, dok vlasnik autorskog prava obezbeđuje prava za ispitivanje, menjanje i distribuciju aplikacije svima i za svaku namenu (kako to Wikipedia definiše). CMS podrazumeva aplikaciju koja može da pokreće veb sajt (na primer, blog) i omogućava da publikujete, editujete i modifikujete sadržaj. To je deo softvera koji se nalazi na veb serveru (više ćemo govoriti o veb serveru kasnije) i olakšava dodavanje i editovanje postova, tema, komentara i svih drugih sadržaja. Sledi logotip WordPressa:

Mada je WordPress originalno bio platforma za blogove, korišćena isključivo za pokretanje blogova, sada je veoma popularno rešenje među nekim od najvećih brendova na Vebu i pokreće njihove veb sajtove. Brendovi, kao što su „The New York Times“, „The Wall Street Journal“, „Forbes“, „Reuters“, WIRED.COM, „Sony“, „Toyota“ i neki od najprominentnijih umetnika (kao što su Beyonce ili Rolling Stones), koriste WordPress kao osnovu za svoje veb platforme i lokale.

Nesumnjivo, WordPress se razvio značajno u proteklim godinama. Iako mu je dodat veliki broj novih funkcija, on je ostao platforma za publikovanje koja je najjednostavnija za upotrebu. Originalno, WordPress je deo starijeg softvera pod nazivom **b2/cafelog**.

WordPress su razvili Matt Mullenweg i Mike Little, ali ga sada održava i razvija tim programera, u kome je i Mullenweg.

Za šta je dobar WordPress?

Generalno, postoje tri tipa veb sajtova za koje je namenjen WordPress:

- normalan veb sajt sa relativno statičnim sadržajem, stranicama, podstranicama i tako dalje
- blog veb sajt koji je hronološki organizovan i često ažuriran, kategorizovan, označavan i arhiviran
- veb sajt elektronske trgovine: potpuno funkcionalna online prodavnica koja omogućava ljudima da kupuju stvari ili usluge, a vlasniku veb sajta da upravlja porudžbinama

Međutim, kako je iskustvo pokazalo, WordPress se uspešno koristi i za pokretanje različitih veb sajtova, kao što su:

- korporativni poslovni sajtovi
- profilni sajtovi od jedne stranice
- sajtovi za portfolio
- sajtovi članstva
- video blogovi
- foto blogovi
- sajtovi proizvoda
- obrazovni sajtovi (e-obuka) i tako dalje

Za one korisnike koji ne poznaju blog sajtove i terminologiju blogovanja objasnićemo osnove.

Početak putovanja – šta je blog?

Originalno, *blog* je skraćenica za *weblog*. Kako je navedeno na Wikipedia sajtu, termin weblog je prvi put upotrebljen 1997. godine, a masovno su blogovi počeli da se koriste dve godine kasnije. Termini *weblog*, *web blogging* i *weblogger* su dodati u Oxford English Dictionary rečnik 2003. godine, mada danas većina ljudi izostavlja deo „web“.

Blog je veb sajt koji, obično, sadrži autorove regularne unose. Ovi unosi mogu da budu različitog tipa, kao što su komentari, opisi događaja, fotografije, video snimci, lična opažanja, uputstva, analize, mišljenja, političke ideje ... Unosi su, obično, prikazani u obrnutom hronološkom redosledu, gde je najnoviji unos na vrhu. Mogu da se organizuju na različite načine: po datumu, temi, naslovu i tako dalje.

Jedna od glavnih karakteristika bloga je da je namenjen za regularno ažuriranje. Za razliku od veb sajta, u kome je sadržaj statičan, blog se „ponaša“ više kao online dnevnik koji bloger regularno ažurira. Stoga su blogovi dinamički i njihov sadržaj se stalno menja. Blog može da se ažurira novim sadržajem, a stari sadržaj može da se promeni ili izbriše u bilo koje vreme (mada brisanje sadržaja nije uobičajeno).

U većini blogova sadržaj je fokusiran na određenu temu - na primer, na aktuelne događaje, hobije, savete i tehničku stručnost. To ne znači da su blogovi namenjeni za publikovanje samo pojedincima koji razmenjuju svoja mišljenja na određenu temu. Naprotiv, u današnje vreme blogovi su postali značajan deo online prisutnosti za mnoga preduzeća i korporacije. Moderna praksa marketing sadržaja je sada najprihvatljiviji metod *veb marketinga*, a osnova je bazirana na publikovanju kvalitetnih sadržaja, često u formi bloga.

RAZUMEVANJE UOBIČAJENIH TERMINA

Ako ste novi korisnik u svetu blogovanja (koji se ponekad naziva i *blogosfera*, što je u današnje vreme veoma popularan izraz), treba da upoznate sledeće uobičajene termine.

Post

Svaki unos na blogu se naziva **post**. Svaki post ima, obično, više različitih delova. Naravno, dva najočiglednija dela su naslov i sadržaj. **Sadržaj** čine tekst, slike, linkovi i tako dalje. **Postovi** mogu da imaju čak i multimedijalni sadržaj (na primer, video snimke i audio fajlove). Svaki post takođe ima vremensku oznaku publikovanja, a većina ima dodeljenu jednu ili više kategorija i oznaka. To su postovi, ili unosi, koji su često prikazani obrnutim hronološkim redosledom na glavnoj stranici bloga. Prema podrazumevanom podešavanju, najnoviji post je prikazan prvi - da posetiocima pruži najnovije vesti na zadatu temu.

Kategorije i oznake

Kategorije i **oznake** su način organizovanja i pronalaženja postova unutar bloga, pa čak i u više blogova. Kategorije su kao teme, dok su oznake više kao ključne reči. Na primer, za blog o hrani i kuvanju može postojati kategorija pod nazivom **recepti**, ali svaki post u toj kategoriji može da ima različite oznake (na primer, supa, peciva, vegetarijanska hrana).

Namena i pravilna upotreba oznaka i kategorija su teme o kojima se najčešće govori među blogerima. Iako postoje osnovne smernice, kao što su ovde predstavljene, svaki bloger razvija sopstveni pristup nakon nekog vremena i ne postoje čvrsto utemeljena pravila.

Komentari

Većina blogova omogućava korisnicima da postavljaju komentare o postovima i da vrše interakciju sa autorom bloga, čineći tako ceo doživljaj interaktivnim. Autor bloga može da odgovori na komentare postavljanjem dodatnih komentara pomoću jednog klika na dugme za odgovor, što omogućava kontinualnu javnu online konverzaciju ili dijalog.

Komentari se smatraju jednim od najvažnijih elemenata za blog. Broj komentara pokazuje koliko je blog popularan i autoritativan.

Teme

Vizuelne **teme** se razlikuju po dizajnu i rasporedu elemenata koji možete da birate za blog. U većini blogova sadržaj (na primer, postovi) je odvojen od vizuelnog izgleda. To znači da bilo kada možete vizuelno da promenite izgled bloga, ne brinući da će to uticati na sadržaj. Potrebno je svega nekoliko minuta da novu temu instalirate i da započnete da je koristite. Osim toga, postoji veliki broj veoma dobrih, besplatnih ili jeftinih tema koje su dostupne online.

Treba da budete pažljivi kada koristite besplatne teme od nepoznatih programera. One često sadrže šifrirane delove i kod koji mogu da naškode sajtu i njegovoj prisutnosti na Google pretraživaču. Uvek pregledajte mišljenja korisnika pre biranja teme. Najsigurnije je da preuzmete besplatne teme samo iz zvaničnog WordPress direktorijuma, na adresi <https://wordpress.org/themes/>. Teme koje ćete tu pronaći su testirane i proverene da li sadrže sumnjivi kod.

O temi možete da naučite više na adresi <http://newinternetorder.com/free-wordpress-themes-are-evil/>.

Dodatni moduli

WordPress **dodatni moduli** su relativno mali delovi veb softvera koji može da bude instaliran na bilo koji WordPress sajt. Oni proširuju osnovnu funkcionalnost da bi izvršili sve što tehnologija danas omogućava. Kao i sam WordPress, dodatni moduli su otvorenog koda, što znači da svaki korisnik može da izgradi novi dodatni modul ako ima potrebne veštine. Svaki WordPress veb sajt ili blog može da funkcioniše sa neograničenim brojem dodatnih modula (mada to nije preporučljivo). Najpopularnije funkcije koje su predstavljene pomoću dodatnih modula uključuju zaštitu od spema, optimizaciju pretraživača (SEO), keširanje, integraciju društvenih medija, interaktivne formulare za kontakte i rezervne kopije.

Vidžeti

Vidžeti su pojednostavljene verzije dodatnih modula. Najčešće se prikazuju unutar bočne trake na sajtu. Obično, aktuelna tema obezbeđuje veliki broj područja za vidžete u kojima možete da ih prikazete (kao što smo rekli, mnogi od njih se nalaze u bočnoj traci). Vidžeti se najčešće koriste za prikaz sadržaja, kao što su kategorije i oznake, nedavno postavljene postovi, popularni postovi, nedavno objavljeni komentari, linkovi ka arhiviranim postavima, stranice, linkovi, polja za pretragu ili standardni neformatirani tekstovi.

Meniji

Ranije WordPress nije omogućavao mnogo prilagođavanja u pogledu podešavanja navigacionih menija i ručnog biranja linkova koje smo želeli da prikazemo. To se promenilo u verziji 3.0, u kojoj je predstavljena nova *Custom Menus* funkcija, koja omogućava da kreirate potpuno prilagođene menije (koji sadrže linkove koje god želite), a zatim da ih prikazete u specifičnim područjima sajta. Čak i ako izgleda kao osnovna, ovo je jedna od glavnih funkcija koja je WordPress pretvorila u potpuno opremljenu platformu za veb publikovanje. Ovo će vam biti mnogo jasnije nakon dodatnih objašnjenja u sledećim poglavljima.

Stranica

Važno je da razumete razliku između stranice i posta. Za razliku od postova, stranice ne zavise od vremenskih oznaka i nisu prikazane obrnutim hronološkim redosledom. Osim toga, nemaju kategorije ili oznake. Stranica je deo sadržaja koji sadrži samo naslov i sadržaj (dve najpopularnije stranice na skoro svakom blogu su „*O meni*“ ili „*Kontaktirajte sa nama*“). Verovatno će broj stranica na blogu ostati relativno statičan, dok novi postovi mogu da se dodaju svakog dana.

Početna stranica

Početna stranica je glavna stranica koju posetioci vide kada posete veb sajt ukucavanjem naziva domena ili URL adrese. U ranim danima postojanja WordPressa početna stranica nije bila nešto o čemu se govorilo kao o posebnoj vrsti stranice. Originalno, početna stranica je bila generisana automatski iz najnovijih postova – na njoj su bili izlistani postovi obrnutim hronološkim redosledom. Međutim, u današnje vreme WordPress omogućava da kreiramo potpuno prilagođenu početnu stranicu i da na njoj prikazemo sadržaj koji želimo.

Korisnici

Kao što sam istakao ranije, WordPress je sada kompletna platforma za veb publikovanje. Jedna od njegovih karakteristika je da može da funkcioniše sa više korisničkih naloga, a ne samo sa jednim nalogom koji pripada vlasniku (administratoru/glavnom autoru) sajta. Postoje različiti tipovi korisničkih naloga koji su dostupni; svaki od njih ima različita ovlašćenja i prava pristupa.

WordPress podseća na tradicionalnu izdavačku kuću, u kojoj postoje *autori*, *urednici* i *drugi saradnici* koji svi zajedno rade. Čak i ako mogućnost kreiranja neograničenog broja korisničkih naloga neće biti impresivna za nekoga ko planira da sam upravlja sajtom, ona može da bude veoma važna za velike veb sajtove koji su slični časopisima.

ZAŠTO IZABRATI WORDPRESS?

WordPress nije jedina platforma za publikovanje, ali se može reći da ima mnogo štošta da ponudi. U sledećim odeljcima ću govoriti o njegovim najistaknutijim funkcijama.

Glavne prednosti WordPressa:

- *WordPress vam daje potpunu kontrolu nad veb sajtom.* Možete da promenite/podesite/modifikujete/prilagodite sve na vašem veb sajtu.
- Postoje *hiljade tema i dodatnih modula* koje možete da birate, što vam omogućava da kreirate veb sajt koji izgleda i funkcioniše onako kako vi to želite. WordPress je izuzetno proširiv. U suštini, svaka dodatna funkcionalnost o kojoj „možete da sanjate“ može da bude dodata pomoću dodatnog modula koji vi ili vaš prijatelj napišete.
- *Svakodnevnu upotrebu platforme je veoma lako razumeti.* Zadaci, kao što su editovanje sadržaja, publikovanje novih članaka/postova ili interakcija sa publikom pomoću komentara, veoma su jednostavni.
- *WordPress je otvorenog koda.* Platformu možete da dobijete besplatno. To znači da učenje kako u suštini platforma funkcioniše i kako da je proširite ne zahteva ničiju dozvolu.

Ko treba da koristi WordPress?

U suštini, ako vam je potreban veb sajt i želite da imate mogućnost da ga sami izgradite, onda će vam WordPress platforma to i obezbediti.

WordPress je savršena alatka i za početnike koji tek treba da uče o izgradnji veb sajta i za programere koji profesionalno rade na veb sajtovima klijenata.

WordPress postoji već dugo i stalno se razvija. Programeri konstantno traže rešenja da bi WordPress bio zaštićen od spemera i hakera i da bi bila razvijena aplikacija na osnovu rastućih potreba korisnika.

Prvo izdanje WordPressa, verzija 0.70, pojavilo se u maju 2003. godine. Od tada je WordPress imao više od 20 glavnih izdanja, sa brojnim dodatnim izdanjima između njih. Svaka verzija je izdata sa više funkcija i sa višim stepenom bezbednosti. Svako glavno izdanje dobilo je kodni naziv u čast velikih džez muzičara, što je postala tradicija u svetu WordPressa.

WordPress nije razvio usamljeni programer u tamnoj sobi u nekom podrumu. Nasuprot tome, postoji velika zajednica ljudi koji zajednički rade na razvoju WordPressa programiranjem, rešavanjem problema, novim idejama i testiranjem aplikacija.

UPOZNAVANJE WORDPRESS FAMILIJE

WordPress kao platforma i kao zajednica korisnika razvio se u dve glavne oblasti:

- Prva oblast uključuje WordPress.org (<https://wordpress.org/>), izvorni, glavni veb sajt WordPress projekta.
- Druga oblast je WordPress.com (<https://wordpress.com/>), komercijalna platforma koja obezbeđuje besplatne blogove i plaćene blogove za korisnike.

U suštini, WordPress.org je namenjen razvoju same platforme i na ovom sajtu se dele novi dodatni moduli i diskutuje o tehničkim aspektima WordPressa. WordPress.com je komercijalni veb sajt gde blogeri mogu da se upoznaju i publikuju svoj sadržaj pod wordpress.com poddomenom (na primer, poddomen je paleorecipeslog.wordpress.com/).

U Poglavlju 2, „Početak rada u WordPressu“, opisaćemo razlike između hostovanja bloga na WordPress.com sajtu i upotrebe softvera koji možete da dobijete na sajtu WordPress.org.

WORDPRESS DETALJNO – FUNKCIJE

Evo liste nekih od funkcija koje WordPress ima da ponudi (nisu u određenom redosledu):

- promenljiv dizajn upotrebom WordPress tema, koje se dalje mogu prilagođavati pomoću *WordPress Customizera*
- proširiv upotrebom WordPress dodatnih modula
- neograničeni postovi i stranice
- neograničene kategorije i potkategorije
- neograničene oznake
- prilagodljiv za mobilne uređaje i optimizovan za prikaz na svim uređajima i veličinama ekrana

- fleksibilan – kreiranje bilo kog tipa veb sajta
- skalabilan – može da obrađuje veb sajt bilo koje veličine
- mogućnost postovanja korišćenjem e-maila i mobilnih uređaja (postoje dostupne aplikacije za sve glavne mobilne platforme, uključujući iOS i Android)
- usklađenost sa **World Wide Web Consortium (W3C)** standardima (to zavisi od teme koju koristite)
- importovanje podataka sa drugih blogova (Moveable Type, b2evolution, Blogger i drugih)
- jednostavna administracija i blogovanje bez prethodnog iskustva
- pogodna i potpuno funkcionalna ugrađena pretraga
- višezjezičan sa dobrom internacionalizacijom, a takođe funkcioniše sa emotikonima (uključujući sve najnovije Unicode 9.0 karaktere emotikona)
- bezbedan kod
- mogućnost zaštite sadržaja lozinkom
- upravljanje komentarima i zaštita od spema
- ugrađen tok rada (pisanje, skiciranje, pregled i publikovanje)
- inteligentno editovanje teksta i sadržaja pomoću vizuelnog editora pod nazivom Gutenberg
- podrška za više korisnika i više autora za korisničke naloge
- *Media Library* (medija biblioteka) sa puno funkcija za upravljanje fotografijama i drugim sadržajem koji nije tekstualni pomoću vizuelno upotrebljivog interfejsa
- mogućnost integracije društvenih medija
- funkcionalnost dinamičke i skalabilne revizije sa mogućnošću zaključavanja postova (promena)
- ugrađena funkcija za umetanje pomoću kratkih kodova (kompatibilna sa servisima, kao što su YouTube, Vimeo, Flickr, SoundCloud i drugi)
- panel za administraciju kojem se može pristupiti pomoću svih modernih uređaja, operativnih sistema i veb pretraživača
- potpuna dostupnost za elemente čeonog prikaza veb sajta
- editovanje slika prilagođeno korisniku, plus funkcija za importovanje slika pomoću tehnike prevlačenja i otpuštanja
- napredne funkcije za optimizaciju pretraživača (SEO) kroz dodatne module i teme
- integrisana REST API infrastruktura

Naučite više

Ako želite da vidite detaljnu listu svih novih funkcija koje su dodate u WordPress, pogledajte Codex. Možete lako da pronađete podstranice za svaku pojedinačnu verziju. Jednostavno, otvorite sledeću veb stranicu i zamenite X i Y brojem verzije koju tražite.

https://codex.wordpress.org/Version_X.Y

Na primer, ako želite da naučite više o verziji WordPress 5.0, otvorite stranicu

https://codex.wordpress.org/Version_5.0.

Osim toga, možete da pročitate listu funkcija koje su objašnjene detaljno na stranici <https://wordpress.org/about/features/>.

NAUČITE VIŠE KORIŠĆENJEM ONLINE WORDPRESS RESURSA

Jedna od veoma korisnih karakteristika WordPressa je što ima veliku, aktivnu online zajednicu. Sve što će vam ikada zatrebati za WordPress veb sajt ćete pronaći online, i to, verovatno, besplatno. Pored toga, možete da pronađete mnoge izvore koji se naplaćuju i programe za vežbanje koji obezbeđuju stručne savete i obuku o različitim mogućnostima upotrebe WordPress sajta:

- <https://codex.wordpress.org/> - Ovde možete da pronađete zvaničnu dokumentaciju za WordPress (kasnije u ovom poglavlju ćemo govoriti o Codexu).
- <https://themeisle.com/blog/> - Obezbeđuje besplatan vodič za uobičajene zadatke koji mogu da se izvrše u WordPressu.
- <https://www.wpbeginner.com/> - Obezbeđuje uputstva za rad i resurse o WordPressu.

BUDITE UVEK „U TOKU“ KORIŠĆENJEM WORDPRESS VESTI

Pošto se WordPress stalno razvija, važno je da budete blagovremeno obavešteni o najnovijim aktivnostima zajednice korisnika.

Ako redovno proveravate komandnu tablu na WordPress sajtu, bićete obavešteni o najnovijim vestima i izdanjima softvera WordPressa. Na kontrolnoj tabli postoje vidžeti koji prikazuju najnovije vesti i obaveštenja, a prikazuje se i upozorenje uvek kada postoji dostupna nova verzija WordPressa za preuzimanje i instaliranje.

Ako radije posećujete veb sajt, najvažnije je da posetite WordPress Releases ili da se prijavite za primanje vesti. Kad god postoji nova verzija, bez obzira da li je glavna verzija ili ispravka greške u postojećoj, ili je nadgradnja, pronaći ćete je na adresi <https://wordpress.org/news/category/releases/>.

Obavezno pratite i glavni WordPress blog na adresi <https://wordpress.org/news/>.

Neki dodatni izvori koje vredi pomenuti su sledeći:

- <https://wordpress.org/> - apsolutno glavni centar za WordPress
- <https://wordpress.com/> - komercijalni servis za kreiranje blogova i veb sajtova
- <http://jobs.wordpress.net/> - lista poslova za sve korisnike koji traže zaposlenje u različitim područjima koja se odnose na WordPress (ili za korisnike koji traže pomoć u vezi WordPressa)
- <https://wordpress.tv/> - odličan izvor vrhunskih WordPress tutorijala, saveta, analiza, demonstracije proizvoda i snimaka prezentacija sa konferencija koje se odnose na WordPress
- <https://central.wordcamp.org/> - WordCamp je konferencija koja se fokusira na sve što je WordPress. Održava se više puta u toku godine na različitim lokacijama na svetu, a ovaj sajt je centralna tačka za konferenciju.

RAZUMEVANJE CODEXA

WordPress Codex je centralno skladište svih informacija koje je publikovao zvanični tim WordPressa za pomoć korisnicima koji koriste WordPress.

Codex sadrži neke osnovne tutorijale za početak rada u WordPressu, kao što su detaljno opisana instalacija, korak po korak, i lista oznaka i kopči svih šablona. U ovoj knjizi obezbediću linkove ka specifičnim stranicama unutar Codexa, gde ćete pronaći više informacija ili naprednije informacije o temama iz ove knjige.

Codex možete da pronađete na adresi https://codex.wordpress.org/Main_Page. Pogledajte sledeću sliku.

Codex Codex tools: Log In

Interested in functions, hooks, classes, or methods? Check out the new WordPress Code Reference!

Main Page

Welcome to the **WordPress Codex**, the online manual for WordPress and a living repository for WordPress information and documentation.

What You Most Need to Know About WordPress

WordPress Features	WordPress Support Forums
Download WordPress	Troubleshooting
Installing WordPress	About WordPress
Current WordPress Version	Glossary
WordPress News	

- [Home Page](#)
- [WordPress Lessons](#)
- [Getting Started](#)
- [Working with WordPress](#)
- [Design and Layout](#)
- [Advanced Topics](#)
- [Troubleshooting](#)
- [Developer Docs](#)
- [About WordPress](#)

Codex Resources

- [Community portal](#)
- [Current events](#)
- [Recent changes](#)
- [Random page](#)
- [Help](#)

Osim Codexa, postoji još jedan izvor koji je koristan i za nove i za iskusne programere. To je *WordPress Code Reference* - možete ga potražiti na adresi <https://developer.wordpress.org/reference/>, na kojoj ćete pronaći mnoštvo korisnih informacija o funkcijama, klasama, metodima i kopčama WordPressa.

DOBIJANJE PODRŠKE OD DRUGIH KORISNIKA

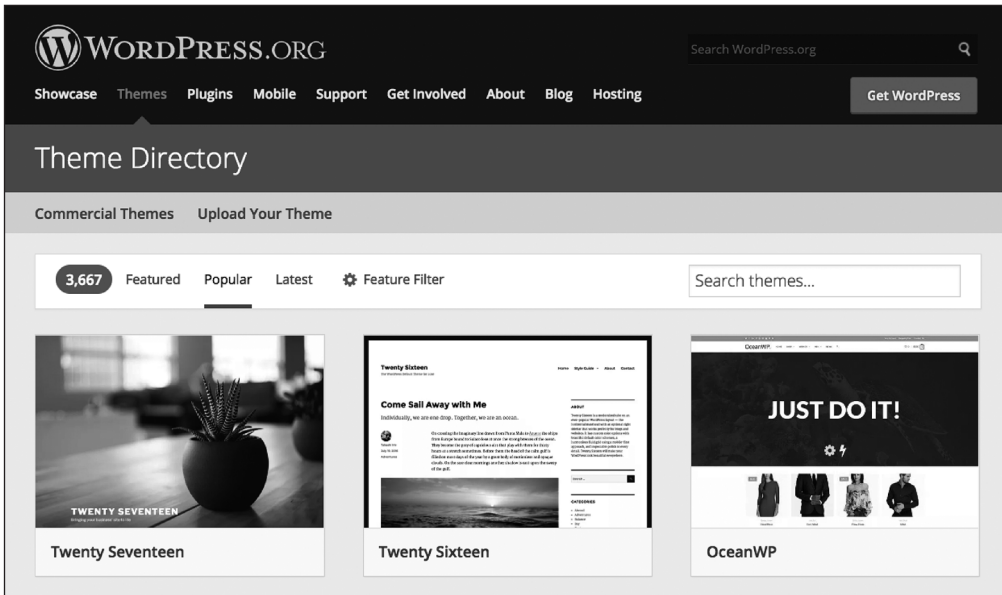
Online WordPress zajednica postavlja pitanja i daje odgovore sa rešenjima na WordPress forumu, na adresi <https://wordpress.org/support/>. Ovo je odlično mesto koje treba da posetite ako ne možete da pronađete rešenje problema u Codexu. Ako imate pitanje, možda ga je već neko postavio pre vas, a WordPress stručnjaci provode vreme na forumu i odgovaraju na pitanja korisnika, obezbeđujući im rešenja.

UPOTREBA DIREKTORIJUMA TEMA I DODATNIH MODULA

Na WordPress.org sajtu postoje zvanični direktorijumi za teme i dodatne module. Iako nisu svaka tema i svaki dodatni modul dostupni u ovim direktorijumima, dostupni su oni koje je zajednica izabrala. Sve što preuzmete iz ovih direktorijuma verovatno nema programerske greške. Dodatni moduli i teme koje preuzmete iz drugih izvora mogu da sadrže zlonamerni kod, pa, stoga, budite pažljivi. Takođe možete da vidite mišljenje zajednice o ovim temama i dodatnim modulima ako pogledate ocene, komentare i metrike o popularnosti:

- **Theme Directory** možete pronaći na adresi <https://wordpress.org/themes/>.
- **Plugin Directory** se nalazi na adresi <https://wordpress.org/plugins/>.

Na sledećoj slici prikazan je snimak za WordPress Theme Directory.

REZIME

U današnje vreme je veoma važno da imate svoj veb sajt, bez obzira da li ste pojedinac ili imate malo preduzeće, da li ste redovni blogger ili samo želite tačan statični sadržaj da prikazete na Internetu. U ovom poglavlju pregledali smo osnovne informacije o WordPressu, blogovanju i predstavili uobičajene termine bloga za one korisnike kojima je ova tema nova.

WordPress je odlična platforma koja može da pokreće veb sajt. Platforma sadrži vrhunske funkcije i fleksibilna je, pa zaista pomoću nje možete da uradite šta god želite. Pronaći ćete mnoštvo online izvora o WordPressu. Pored toga, WordPress je jednostavan za upotrebu i nisu vam potrebne specijalne veštine ili prethodno znanje da biste ga upotrebili. I na kraju, ali ne i najmanje važno, bitno je da je WordPress 100 odsto besplatan!

U sledećem poglavlju istražićemo izbore i korake koji su uključeni u instaliranje WordPressa i početak rada. Opisaćemo kako da instalirate WordPress na više načina, kako da zaobiđete WordPress administracioni panel i kako da konfigurišete osnovne detalje sajta.

